

‘Onder de Boschboom’

Hoertjes

Ik ben maar één keer in mijn leven in een bordeel geweest. Maar ik praat er niet graag over, bordelen liggen gevoelig. Ook voor de Bossche gemeenteraad was het in 1844 weer een lastige kwestie. Op die vijfde juli werd er gestemd over een reglement voor hoertjes. En ofschoon het reglement werd aangenomen, wilden de vier tegenstemmers hun namen nadrukkelijk vermeld zien in de notulen – De Wijs, Luijben, Van Santen, Vermeulen – want hoe kon de raad zich met zulk een smeerlapperij bezighouden. Volgens de nieuwe regels zou de politie voortaan verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de meisjes. De politie zou precies weten wie in welk bordeel aan het werk was. En de meisjes moesten zich voortaan wekelijks laten onderzoeken door een dokter die veel wist van syfilis en van besmettelijke huidziektes.

Hoertjes zag je aanvankelijk vooral in steden waar veel mannen waren zonder vrouw of familie. Zeelui bijvoorbeeld, soldaten, studenten. In Den Bosch bestond de klandizie vooral uit soldaten. Maar in de negentiende eeuw gingen ook steeds meer mannen uit de burgerij een kijkje nemen in het bordeel, en die deden hun syfilis dan weer cadeau aan hun huisgenoten. Toen dat eenmaal bekend werd, waren die vier raadsleden natuurlijk de eersten die riepen: sluiten die bordelen, dan is het probleem opgelost! Maar ruim honderd jaar eerder had je al deskundigen die dat anders zagen. Zoals Mandeville, een Rotterdamse jongen die dokter werd in Londen. Hij zegt ongeveer het volgende: de mens is – afgezien van huid, vlees, beenderen en zo nog het een en ander – een verzameling hartstochten die hem om de beurt de baas zijn, of hij wil of niet. Dus kan de overheid maar beter zorgen voor openbare bordelen, waar de gezondheid van de hoertjes streng wordt gecontroleerd en waar keuze is uit vier leuke arrangementen, elk voor een nette prijs.

Van alle controle kwam trouwens maar weinig terecht, in Engeland niet, en in Den Bosch ook niet. De raad had weliswaar ingestemd met een reglement, maar de regels waren moeilijk in praktijk te brengen, zelfs na bijna veertig jaar. Om een voorbeeld te geven – in 1881 vraagt de Bossche garnizoenscommandant aan de commissaris van politie hoe het staat met de gezondheid van de hoertjes in de stad, anders gezegd: kan ik daar mijn jongens nog wel naartoe sturen? En wanneer de commissaris het laat uitzoeken, heeft de helft van de vierentwintig meisjes een geslachtsziekte; wekelijks onderzoek door een dokter bestond blijkbaar allang niet meer. En zo ging het in het hele land. Want de afkeer van gereguleerde prostitutie groeide met het jaar, totdat er in 1911 een bordeelverbod kwam dat pas in 2000 werd opgeheven. Maar intussen ging alles gewoon door – in melksalons, strijkinrichtingen, sigarenwinkels en meer van dat soort onschuldig ogende huizen. En misschien kreeg de klant daar net als ik een schoteltje pinda's en een glaasje limonade voorgezet. Gezelligheid hoeft niet duur te zijn.

André Beks

‘Onder De Boschboom’ is een rubriek van cultuurhistorische aard, die haar columnisten een podium biedt om op persoonlijke titel onderwerpen die met de Bossche cultuur te maken hebben uit te diepen. Reacties? Stuur uw email naar: onderdeboschboom@kringvrienden.nl